

8. Pintilii, R. E. Formarea competențelor interculturale. Iași, 2014, 83-90. https://www.utgjiu.ro/ecostudent/ecostudent/pdf/2014-03/11_Ramona%20Elena%20Pintilii.pdf (vizitat 25.03.2022)
9. Repere metodologice de organizare a procesului educațional la disciplina școlară Educație civică în anul de studii 2017-2018. Chișinău, 2017. https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatia_civica_repere_metodologice_rom.pdf (vizitat 25.03.2022)
10. Spînu, S. Comunicarea interculturală: delimitări conceptuale. Chișinău, 2018, 120-127. <http://aap.gov.md/files/publicatii/revista/articole/98/ro/Spinu.pdf> (vizitat 25.03.2022)
11. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2021-2030 „EDUCAȚIA 2030”. Chișinău, 2021. https://ipp.md/wp-content/uploads/2021/04/Strategia-EDUCATIE-2030-Versiunea_01.pdf (vizitat 25.03.2022)

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ – SPAȚIU FORMATIV PENTRU EDUCAREA VALORILOR ÎN GRUPELE DE STUDENȚI ALOLINGVI

INTERCULTURAL EDUCATION – TRAINING SPACE FOR VALUE EDUCATION IN STUDENTS OF ALLOLINGUAL STUDENTS

*Svetlana Dermenji, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău,
Larisa Usatîi, dr., lect. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Svetlana Dermenji, PhD, Associate Professor,
SPU "Ion Creangă", Chișinău
ORCID 0000-0001-6756-7739
Larisa Usatîi, PhD, univ. lecturer,
SPU "Ion Creangă", Chișinău
ORCID 0000-0001-6756-7739*

CZU: 378.013.43

DOI: 10.46728/c.v3.25-03-2022.p72-75

Abstract

In this article, the authors demonstrate that Intercultural Education, in the university context, is an effective way to infuse important changes in this field, a relevant didactic approach to cultural differences, which aims primarily at educating values. Thus, as content units, proposed for the taught subjects, we discuss models of intercultural education from different countries; we examine the forms of manifestation of cultural diversity in the Republic of Moldova, conducting case studies as individual work; we elucidate what would be and are the perspectives of intercultural education in our country and we finally answer the question: what is the role of the modern teacher in today's multicultural society? In the article we also present a series of interactive methods and techniques that would increase the efficiency of the teaching-learning-evaluation process of these valuable contents.

Key-words: Intercultural education, intercultural competence, multicultural society, current educational policy; model of intercultural education; Stages of the Learning Framework.

Educația interculturală, în context universitar, reprezintă o modalitate eficientă de infuzie a schimbărilor importante în acest domeniu, o abordare didactică relevantă a diferențelor culturale, care vizează, în primul rând, educarea valorilor.

Prevederile UNESCO 2006, privind educația interculturală, menționează că: „În mod tradițional, există două abordări: **educația multiculturală și educația interculturală**. Educația multiculturală folosește învățarea din alte culturi pentru a produce acceptarea sau cel puțin toleranța acestor culturi. Educația interculturală își propune să meargă dincolo de coexistența pasivă, să realizeze un mod de viață împreună, în evoluție și durabil, prin crearea înțelegerii, respectului și dialogului între diferitele grupuri culturale” .

Catedra de limbă și comunicare, a facultății de Filologie și Istorie, UPS Ion Creangă, a lansat programe eficiente care includ discipline concrete în această *creare a înțelegerii, respectului și dialogului între diferitele grupuri culturale*, în abordarea Educației interculturale: *Stilistica limbii române; Cultură și civilizație; Politici lingvistice în context european* etc. Suporturile de curs elaborate, în acest sens, facilitează implementarea educației interculturale la nivelul programului: *Limba și literatura română și limba engleză, ciclul I, licență*, propus studenților care se pregătesc să îmbrățișeze profesia didactică; dar și la ciclul II, masterat, prin intermediul cursurilor valoroase: *Psihologia educației interculturale, Interculturalitate și Intertextualitate, Teoria și praxiologia educației interculturale* etc. lansate în cadrul programului: *Educație lingvistică și comunicare culturală*.

La ciclul I, licență, o disciplină care întregeste și valorifică dezvoltarea competenței interculturale a studenților alolingvi, este *Politici lingvistice în context european*. Tematici de tipul: *Perspectivile paradigmei interculturale în Republica Moldova în contextul globalizării*, reliefează abordarea paradigmelor/ modelelor de educație interculturală; analiza diversității interculturale din țară, dar și din regiunile de unde vin studenții alolingvi; evaluarea și analiza perspectivelor educației interculturale în contextul globalizării; dar și discuții-dezbateri asupra fenomenului refugierii actuale sau a migrației extinse.

În calitate de unități de conținut ne propunem să discutăm despre *modele de educație interculturală din diferite țări*; să examinăm *formele de manifestare a diversității culturale în Republica Moldova*, realizând studii de caz în calitate de lucru individual; să elucidăm care ar fi și sunt *perspectivile educației interculturale în țara noastră* și să ne răspundem în final la întrebarea: *care este rolul profesorului modern în societatea multiculturală actuală?* [2].

Trecând interactiv prin etapele cadrului de învățare și gândire critică, observăm un interes deosebit manifestat de studenții anului II, care parcurg această disciplină, discutând sub forma Graficului T, Pro-Contra, a Diagramei Venn etc., subiecte axate pe paradigma interculturală, modelul educațional intercultural, globalizarea, migrația/refugiarea actuală, și, mai cu seamă, asupra rolului unui profesor modern, competent din punct de vedere intercultural.

La etapa EVOCARE lansăm discuții de tip brainstorming, axându-ne pe conceptele – cheie enunțate, iar la REALIZAREA SENSULUI lucrăm interactiv- praxiologic și aducem comentarii reflexive la tema *Impactul educațional al diversității sociale și culturale*. Înregistrarea răspunsurilor o realizăm în dependență de formatul cursului. Online lucrăm în Jambord, iar offline - pe poster sub formă de grafitti sau realizăm Turul Galeriei.

Etapa de REFLECȚIE devine un adevărat schimb de idei și experiențe. Analizând fiecare poster, spre exemplu, studenții vin cu propuneri ale unor practici educaționale relevante, axate pe experiența lor interculturală, care ar putea contribui la optimizarea educației interculturale, în contextul didactic discutat, deoarece îi pregătim în calitate de cadre didactice care vor putea lucra eficient, în acest sens, la nivelul clasei, al școlii și al comunității.

Produsul final îl constituie deducerea, în baza exemplilor discutate, a profilului profesional al cadrului didactic, competent din punct de vedere intercultural. Toate opiniile se adună într-o interesantă și creativă schiță de portret al acestuia.

La etapa EXTINDERE, după concluzii generale și feedback-uri importante, le propunem să realizeze o discuție, de tip interviu, cu un cadru didactic din regiunea de unde vine ca alolingv, și să afle unele practici educaționale la tematica disciplinei, pe care le-ar putea prelua și, totodată, să facă un schimb de experiență: student-practicant în această ipostază.

O altă tematică interactivă, pentru care prezintă un deosebit interes, luată în discuție la această disciplină, este *Educația pentru diversitate – răspuns la pluralismul cultural*. În cadrul acestui subiect studiem împreună documentele internaționale care promovează drepturile omului/copiilor; analizăm exigențele literaturii de specialitate despre prerogativele educației interculturale, ca răspuns la pluralismul cultural; comparăm planurile de studii pentru treptele primară, gimnazială și liceală din perspectiva promovării educației interculturale: discipline obligatorii – discipline opționale – activități extrașcolare etc., mai ales că în același semestru studenții anului II studiază disciplina: *Didactica limbii și literaturii române*.

Unitățile de conținut vor răspunde celor mai importante subiecte ca:

- *Educația pentru diversitate – răspuns la pluralismul cultural;*
- *Construcția europeană: abordări interculturale;*
- *Paradigma interculturală în educație;*
- *Intercultural și multicultural;*
- *Deschiderea interculturală – exigență a educației contemporane;*
- *Diversitatea culturală, toleranța, pluralism cultural etc.*

La etapa EVOCARE putem propune prin intermediul tehnicilor: Gândește – Prezintă – Perechi sau Explozia stelară; Clustering etc., o discuție ghidată în baza documentelor afișate/enunțate la ora de curs:

- *Despre o agendă europeană pentru cultură într-o lume în curs de globalizare (Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor);*
- Declarația ONU a principiilor toleranței (1995);
- Declarația drepturilor copilului;
- Carta albă a dialogului intercultural UNESCO (2007);
- Principiile UNESCO pentru educația interculturală;
- Comisia Europeană (2007); etc.

REALIZAREA SENSULUI întregește conținuturile documentelor luate în discuție și se va axa pe lucrul în grup/echipe asupra deschiderilor interculturale prin intermediul curriculumului modernizat, bazat pe competențe, ediția 2019 (preșcolar, primar, gimnazial). Analiza documentelor lansate la etapa inițială a cadrului de învățare și gândire critică - în grupuri/echipe de 3-4 studenți, apoi prezentarea concluzivă a celor discutate în ședință plenară.

La etapa REFLECȚIE putem iniția o dezbateră polemică Pro-Contra, axându-ne pe ideea asimilată din acele documente reglatorii studiate: ***educația interculturală creează premise pentru cetățenia democratică europeană.***

Etapa de EXTINDERE o putem lega de educația mediatică, pe care ne străduim s-o promovăm și valorificăm în cadrul programelor de licență, masterat și formare continuă, și

anume: cum **educația interculturală creează premise pentru cetățenia democratică europeană**, prezentând argumente forte (imaginare) pe o pagină de blog, de instagram etc.

Subiecte la fel de interesante sunt:

- *Comunicarea interculturală. Oportunități și limite;*
- *Promovarea dialogului intercultural prin și pentru educație;*
- *Formarea/profesionalizarea pedagogică din perspectivă interculturală;*
- *Managementul educațional intercultural etc.*, pe care le valorificăm și în cadrul programelor de masterat enunțate anterior.

Agostino Portera, în *Educație și pedagogie interculturală în Europa* și-a concentrat atenția asupra eficienței educației interculturale. Specialistul menționează că acest lucru s-a întâmplat treptat: la început a fost utilizată paradigma educației multiculturale, ulterior a apărut paradigma interculturală, subliniind riscurile abordării educaționale multiculturale, în special a reluării schemelor de asimilare culturii dominante [1, p.18].

Explicăm studenților cea mai importantă idee: *educația interculturală se bazează pe trei principii:*

- *respectă identitatea culturală a cursantului, oferind o educație de calitate și receptivă pentru toți.*
- *dotează fiecare cursant cu cunoștințele, atitudinile și abilitățile culturale necesare pentru o încadrare activă și deplină în societate.*
- *oferă tuturor studenților cunoștințe culturale, atitudini și abilități care le permit să contribuie la respect, înțelegere și solidaritate între indivizi, grupuri etnice, sociale, culturale și religioase și națiuni”* [1, p.32].

În concluzie, menționăm faptul că, disciplina **Politici lingvistice în context european** poate dezvolta importante abordări ale educației interculturale și se va axa pe principiile menționate anterior – premise ale educației valorilor interculturale în grupele de studenți străini sau alolingvi.

Subiectele luate în discuție, în acest sens, trezesc un interes deosebit, studenții/masteranzii comunică eficient, împărtășesc valori interculturale, aduc exemple concludente, făcând apel la propriul comportament intercultural, lucrează interactiv în cadrul seminarelor și conștientizează rolul primordial al diversității culturale.

O abordare pedagogică a diferențelor culturale, care vizează dezvoltarea unei educații pentru toți, poate fi promovată prin intermediul disciplinelor enunțate, iar studenții și masteranzii vor fi capabili să explice utilitatea diversității culturale; să analizeze modele de protejare a diversității culturale să participe nemijlocit la un dialog intercultural deschis și prietenos.

BIBLIOGRAFIE

1. PORTERA Agostino. *Educație și pedagogie interculturală*. În: Fiorucci M., Minerva Pinto F., Portera A., *Alfabetele interculturii*. Pisa: Ediția ETS, 2017, p. 299-308.
2. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eic_usm_ro.pdf